



חברת התמלוגים של יוצרי
הקולנוע והטלוויזיה בישראל

עמדת תלי למסמך הביניים של הוועדה המייעצת להסדרת הרגולציה על שוק השידורים

אודות תלי

תלי, חברת התמלוגים של יוצרי הקולנוע והטלוויזיה בע"מ, היא תאגיד לניהול משותף של זכויות יוצרים הפועלת על פי חוק הקולנוע, התשנ"ט – 1999. תלי עוסקת בניהול זכויות היוצרים של התסריטאים והבמאים בישראל. תלי מעניקה לגופי שידור, אתרי אינטרנט ומשתמשים אחרים רישיונות שימוש ביצירות, גובה תמלוגים בגין שימושים אלה ומעבירה את התמלוגים לחבריה, תסריטאים ובמאים של קולנוע וטלוויזיה (נכון להיום, כאלפיים).

תלי מאפשרת לכל תסריטאי ולכל במאי בישראל ליהנות מתמלוגים בגין שימוש שנעשה ביצירותיו.

יצירה מקורית ורגולציה בישראל

בחמש עשרה השנים האחרונות, אנו עדים להצלחה של הקולנוע והטלוויזיה בישראל. סרטים וסדרות טלוויזיה מצליחים לגעת בכל המגזרים בחברה. במקביל, סרטים ישראליים זוכים לכבוד, הצלחה ולפרסים ברחבי העולם וסדרות דרמה ותעודה נמכרות לרשתות השידור המובילות בעולם.

לאחר שבמשך כמה עשורים נחשף הציבור והנוער בישראל רק לסיפורים על אנשים מהעולם ובעיקר סדרות אמריקאיות, סדרות דרמה היום מספרות את הסיפור הישראלי לכל רבדיו, "סרוגים", סיפורם של צעירים מהציבור הדתי לאומי, "שטיסל" סיפורה של משפחה חרדית, "עספור" סיפורה של חבורת זרוקים, "פלפלים צהובים", על ילד בעל צרכים מיוחדים הגדל בנגב, "עבודה ערבית" על משפחה ערבית ישראלית ו"רמזור" על חברים תל אביביים. סדרות ישראליות נרכשות לצפייה או עיבוד ברחבי העולם (הסדרה "בטיפול" עובדה בעשרים מדינות, הסדרה "חטופים" זכתה בפרסים יוקרתיים בארצות הברית). סרטי קולנוע ישראליים הגיעו לשלב הגמר של חמשת המועמדים הסופיים לפרס האוסקר האמריקאי לסרט הזר הטוב ביותר (ביניהם "ואלס עם באשיר", "בופור", "עג'מי", "הערת שוליים"). סרטים ישראליים וסרטי תעודה מועמדים לפרסים יוקרתיים באירופה ובעולם כדבר שבשגרה.

"הוועדה לבחינת האסדרה על שידורים מסחריים" (ועדת שכטר) מציינת בדוח הביניים שלה:
"שוק התוכן הטלוויזיוני האיכותי בעברית נהנה מפריחה חסרת תקדים בשנים האחרונות. אולם פריחה זו לא התרחשה 'יש מאין'. חובות התוכן המוטלות על הספקים המסורתיים, והפיקוח הרגולטורי ההדוק בנושא, הן סיבות מרכזיות לשגשוג."

לא מדובר רק על מכסות והשקעות כספיות, אלא מדובר על רגולציה שהשכילה להעמיד את התוכן האיכותי במרכז המחויבות של גופי השידור, הביאה לכך שהתחרות נטשה על תוכן איכותי ולא רק ריאליטי ושעשועונים ויחד עם זה גרמה למשדרים לקדם את היוקרה של הדרמה האיכותית והתעודה בקרב הצופים. מדובר בתהליך שנבנה בזירות ובאחריות במשך שנים רבות, אך יחד עם זאת הוא עדיין שביר ולא יציב בצל השינויים הטכנולוגיים וחוסר הודאות.



חברת התמלוגים של יוצרי
הקולנוע והטלוויזיה בישראל

הקדמה

נפתח ונאמר כי אנו מעריכים את העבודה שעשתה עד כמה הוועדה המייעצת להסדרת הרגולציה על שוק השידורים (להלן **הוועדה**) ומאמינים בכנות כוונותיה לקדם את תחום הטלוויזיה והתוכן האור קולי בישראל, יחד עם זאת חלוקים בנוגע להשלכות המעשיות של ההמלצות במיוחד על המשך קיומה של תרבות מקורית בטלוויזיה ובקולנוע. מסמך הביניים של "הוועדה המייעצת להסדרת הרגולציה על שוק השידורים" מעורר דאגה עמוקה בקרב ציבור התסריטאים והבמאים חברי תלי. משמעות מסמך הביניים הינה המלצה חד משמעית למדינת ישראל לזנוח את הרגולציה שעודדה, פתחה והגנה על התרבות המקורית האיכותית בתחום האור קולי. ההמלצות, אם יאומצו על ידי מדינת ישראל, ישנו במאה ושמונים מעלות את הכיוון שבו מתפתחת התרבות האור קולית בישראל מזה 23 שנה ותחזיר אותה לעידן שבו מחוייבות התוכן התמקדה בערוץ בודד. מבחינת מעמדה של היצירה המקורית הישראלית מדובר בקריסה של מה שהוקם בעמל רב ובאבדן לחברה הישראלית. אנו מפצירים בכם לשוב ולשקול את ההמלצות שלכם, לבחון את הסייגים שנפרט בהמשך ולבחון בחיוב את ההצעות שלנו כפי שנפרט להלן.

הרגולציה נדרשת גם בשוק בו קיימת תחרות

אנו מסכימים כי יש מקום להתאים את הרגולציה לשינויים הטכנולוגיים בשוק, אולם איננו מסכימים עם הקביעה, כי עומק הרגולציה הוא פועל יוצא של התחרות בלבד וכי רגולציה נדרשת רק במצב של "משאב במחסור". רגולציה נדרשת בשוק שבו ניתן שירות חיוני לציבור בהיבטים של פלורליזם, חינוך, תרבות ולא רק היבטים כלכליים. כך למשל, הגנה על תרבות מקורית מחייבת שיקולים שאינם כלכליים בלבד.

בהקשר זה כותבת הוועדה ליישום הוראות החוק בדבר הפקות מקור בערוצים המסחריים (ועדת אייל) *"ההסדרה בשוק הטלוויזיה, בארץ ובעולם, אינה מקרית ואינה נובעת רק מהמשאב הפיזי בו נעשה שימוש. מדובר בשוק משמעותי מאוד מבחינת התרבות המקומית, בוודאי כאשר רק בישראל נעשה שימוש בשפה העברית, ומהות הטלוויזיה הישראלית היא מתן ביטוי ליצירה מקומית. שיקול זה נפרד מהקודם, ורלוונטי ללא קשר לשאלת התדרים או הטמנת הכבלים"* (סעיף 3.2.1 לדוח הביניים של ועדת אייל)

בשל העלויות הגבוהות של יצירה מקורית, כשל השוק גדל דווקא בתנאים של תחרות פרועה בין גופים קטנים. התחרות במקרה כזה אינה מביאה לאיכות ולפלורליזם, אלא לתופעה של *More of the same*, כלומר הרבה תוכן רדוד מאותו הסוג (תופעה שהתרחשה בטלוויזיה האיטלקית).

הרגולציה הקיימת בחמש עשרה השנים האחרונות פועלת גם היא בשוק שקיימת בו תחרות עזה, בערוץ 2 מתחרים שני זכיינים "קשת" ו"רשת" זה בזה וביחד הם מתחרים בערוץ 10 ובערוץ 1. בטלוויזיה הרב ערוצית מתחרים "HOT" ו-"yes" תחרות עזה המתבטאת גם באיכות התוכן. למרות זאת לאורך כל הדרך הרגולציה הייתה חיונית.

לסיכום – גם הוועדה קובעת בהקדמה (סעיף 1 לעקרונות על לרגולציה) כי "בנושאים ספציפיים ומוגדרים בלבד, כדוגמת הפקות מקור, תיגע הרגולציה גם ברזולוציות גבוהות" ולכאורה אנו מתפרצים לדלת פתוחה, אך נדרשנו לסוגיה זו כיוון שבהמשך, למרות אמירה זו, המלצות הוועדה מבטלות למעשה את כל הרגולציה על הפקות מקור בשידור המסחרי והרב ערוצי.

עמדת תלי היא כי רגולציה בתחום היצירה המקורית נדרשת גם ובמיוחד בראיית שוק התקשורת העתידי.



חברת התמלוגים של יוצרי
הקולנוע והטלוויזיה בישראל

הפקה מקורית איכותית חיונית גם בשידור מסחרי ולא רק בציבורי

ההמלצה הבעייתית ביותר במסמך הביניים היא זו הרואה בשידור הציבורי כנושא הנטל העיקרי בעלויות ובחובות של יצירה מקורית איכותית.

אנו חושבים שגם בסיטואציה שבה השידור הציבורי היה מפיק עושר של יצירה מקורית איכותית, אין מקום למצב שבו השידור הציבורי הוא כה משמעותי בשוק הפקות המקור עד כי כמחצית מחובת הפקת סדרות דרמה ותעודה איכותיות מוטלת עליו. לא כל שכן במצב הקיים, שבו במשך עשרות שנים הוכח שהשידור הציבורי אינו מצליח לקיים יצירה מקורית איכותית ויישום חוק השידור הציבורי אינו מתממש בהתאם לתכנון. אלא שכאמור, נושא קיומו או העדרו של שידור ציבורי ראוי אינו מעלה ואינו מוריד בכל הנוגע לצורך הקיים בעידן של שמיים פתוחים, להמשיך ולהבטיח את היצירה המקורית בכל מפת התקשורת. יצירה מקורית איכותית חייבת על מנת לפרוח פלורליזם, גיוון טעמים ותחרות בתחום ההפקה המקורית האיכותית. מרגע שנסגור את ההפקה המקורית האיכותית ב"גטו" של השידור הציבורי לא תהיה תחרות על התוכן האיכותי.

מצב זה גם מגביר את התלות של היוצרים והמפיקים כיוון שהוא קובע שבתחום הדרמה והתעודה האיכותיים קיים מזמין אחד גדול שהשוק צריך להתיישר לפיו.

בהקשר זה כותבת הוועדה ליישום הוראות החוק בדבר הפקות מקור בערוצים המסחריים (ועדת אייל) "כאשר לוקחים בחשבון את השינויים העומדים לפקוד את שוק הטלוויזיה בישראל, חשוב לשמור על יכולתם של יוצרים וגורמי הפקה עצמאיים למכור ממרכולתם לשחקנים השונים, הקיימים והעתידיים, בשוק השידורים. מדובר לא רק בהגשמת תכלית החקיקה בדבר עידוד הפלורליזם התרבותי והרעיוני, אלא גם בהמשך התקיימותו של מקטע-שוק המהווה בסיס לחדירתם של מתחרים חדשים." (ועדת אייל, תקציר)

ההפקה המקורית אמורה להתפתח ולגדול עם גידול השוק ולא בכדי הרגולציה הקיימת קושרת בינה לבין הכנסות, אולם ההצעה של הוועדה משמעותה הקפאת תמונת מצב של ההשקעה היום תוך כדי הסתפקות בהבטחה יועברו באמצעות השידור הציבורי. ככל שהכנסות בשוק הכללי יגדלו לא יהיה גידול בהיקף של ההפקה המקורית. נציין בהקשר זה כי ועדת שכטר, לא רק שלא הגבילה את התמיכה בהפקה המקורית האיכותית לשידור הציבורי, אלא שחפשה מקורות חדשים להבטחת התמיכה

"אסדרת השוק האודיו ויזואלי הישראלי חייבת לשמר את קיומו של ענף התוכן הישראלי האיכותי והישגיו. יש ליצור תמהיל נכון של השקעה שיושגת על השחקנים הרלוונטיים בסביבת התקשורת המשתנה."
"חובת התמיכה הכספית בתוכן ישראלי איכותי תתחלק בין ספקי תשתית לספקי תוכן" (ועדת שכטר, סעיף 11)

הפקה מקורית איכותית אמורה להתחרות ולהיות נגישה ומורגשת ביחס לתוכן הזר. אם תנובת היצירה המקורית האיכותית ברובה לשידור הציבורי בלבד, יקטן מאד חלקה היחסי והיא תעלם מהמסך, זאת בשעה שתוכן ירוד או תוכן איכותי זר ישתלטו על המסך בכל הערוצים ושירותי התוכן החדשים. לא בכדי ראתה לנכון ועדת שכטר לא להסתפק רק בהמשך הרגולציה על תוכן מקורי איכותי אלא גם על קידומו והבטחת היותו נגישי לציבור.

"תוגדר חובת מתן גישה ובולטות לתכנים מקוריים ישראלים על ספקי שירות אודיו ויזואלי רב ערוצי."
(ועדת שכטר, סעיף 12)



חברת התמלוגים של יוצרי
הקולנוע והטלוויזיה בישראל

נעיר כי גם לשיטתה של הועדה, אין כלל ביטחון שהסכום להפקה מקורית אכן ישמר. ראשית, הועדה מציעה כי קודם כל יפטרו את גופי השידור מחובת ההשקעה, עוד לפני שיש ביטחון שהשידור הציבורי ישקיע את אותם סכומים בפועל. הנושא אמור להבדק בדיעבד, אולם ברור שבמידה שהשידור הציבורי לא יעמוד במחויבותו יהיה מאוחר מדי לדרוש מהגופים המסחריים לשלוח כספים שכבר לא קיימים אצלם בתקציב. שנית, יש כאן מצב מסוכן שבו כל התקציב להפקה מקורית איכותית נמצא בידי האוצר. מספיק שבשנה מסוימת יחליט האוצר להעביר קיצוץ בחוק ההסדרים, ואז כל הסכום הזה יעלם באחת. שלא לדבר על המשמעות הלא דמוקרטית של החזקת כל תקציב היצירה בידי המדינה. יחד עם זאת, לא מצאנו מקום להרחיב בסוגיה זו, כיוון שכפי שכבר ציינו, אנו גורסים כי בכל מקרה יש להשאיר את המחויבות לסוגות עיליות לכל גופי השידור ולא רק לשידור הציבורי.

נעדר ממודל התמיכה בהפקות המקור חלקן של המצטרפות אל השוק. תלי מקבלת את העמדה לפיה יש לטפל במחסומי הכניסה לשוק וליצור דרוג בחובות הרגולציה – אך מתנגדת לפטור מלא מכל חובת הפקה של יצירה מקורית.

יש להציע כי בשלבים הראשונים של חדירה לשוק ישלמו הגופים החדשים לפי מודל של 1.5%-2% מהכנסות ספקי האודיו ויזואל. מודל זה יוצר איזון בין הגנת ינוקא על שחקנים חדשים לבין הגנה על היצירה הישראלית האיכותית.

בנוסף תוקם קרן או גוף כלשהו שיטפל בריכוז המקורת הכספיים הקטנים והשקעתם לטובת התמיכה ביצירה המקומית. נושא זה צריך להיות נדון בהרחבה ובנפרד.

עמדת תלי היא שאין לקשור בין השידור הציבורי לבין חובת ההפקה המקורית האיכותית בגופי השידור האחרים. זהו אינטרס של החברה והתרבות הישראלית והכללתו במסגרת "גטו" יצירה איכותית בשידור הציבורי בלבד תפגע קשות בהישגים של היצירה הישראלית ותגרום לריכוזיות, העדר פלורליזם ותלות של היצירה במדינה.

חובת השקעה בתוכן מקורי איכותי

הועדה צופה כי לשוק יצטרפו הרבה שחקנים קטנים, שלא יוכלו לעמוד בדרישות ההשקעה בהפקה מקורית איכותית ולכן יש לפטור אותם מכך. התייחסנו לכך בקצרה בס' 2 (5) ולהלן הרחבה נדרשת: גם אם נשאיר את חובת ההשקעה לגבי שחקנים גדולים בלבד, הבעיה היא שבשוק שבו חלק גדול מהשחקנים יהיו שחקנים קטנים, ייווצר נתח שוק גדול שאינו משקיע בהפקה מקורית איכותית. הפתרון לכך הוא הטלת מכסות יחסיות.

אנו סבורים כי יש לחייב את כל השחקנים, גדולים כקטנים, בחובת השקעה בהפקה מקורית. בכל הקשור לשחקנים הגדולים חובה זו תתורגם להפקות מקור איכותיות, ואילו בגופים קטנים שבהם הסכומים אינם מספיקים להפקה איכותית, יועברו הסכומים לקרן כללית אשר תפיק תוכן מקורי איכותי. אותו תוכן מקורי איכותי יועמד לרשות השחקנים הקטנים שיכולו לשדרו ולהעשיר את תכניהם.



חברת התמלוגים של יוצרי
הקולנוע והטלוויזיה בישראל

נאותות הפקה אינה מובנת מאליה

כללי נאותות ההפקה הם תוצאה של חיפוש מתמיד ושיח רב שנים בין הרגולטור, גופי השידור ותעשיית הטלוויזיה. כללים אלה הם אבני דרך בהתפתחות היצירה המקורית האיכותית, סדרות הדרמה והתעודה. ההיסטוריה מוכיחה כי ככל שניתן גופי השידור התחמקו ומתחמקים מקיום נאותות ההפקה. ולא בכדי, כללי נאותות ההפקה נקבעו מלכתחילה כיוון שהפקה מקורית איכותית אינה כלכלית ועובדה זו לא תשתנה, במיוחד במצב של שחקנים רבים וקטנים ותחרות פרועה. ההנחה שמספיקה בהקשר זה המחויבות המינימלית לרמת שידור אינה נכונה. ברגע שיבוטל הפיקוח של הרגולציה על נאותות ההפקה, היא תעלם. בהקשר זה חשובה עמדת המיעוט של מועצת הכבלים והלוויין אשר לה נסיון רב באכיפה של נאותות הפקה.

עמדת תלי היא שאסור לבטל את החובה של נאותות ההפקה.

התוכן השיווקי הינו הכנסה לכל דבר

לתוכן השיווקי בעיות אתיות, תרבותיות וצרכניות. לא נתייחס אליהן במסגרת מסמך זה, אלא נתייחס רק לצד הכספי של התוכן השיווקי.

(1) התוכן השיווקי יוצר שינויים באופן בו מתחלקת ההכנסה מעוגת הפרסום. ההכנסה מפרסום יורדת ומפוצה על ידי ההכנסה מתוכן שיווקי. הבעיה היא שההכנסה מתוכן שיווקי אינה שקופה ולא תמיד היא מתבטאת בתשלום ישיר. הכנסות מתוכן שיווקי יכולות לבוא לידי ביטוי באמצעות השתתפות בעלויות ההפקה, למעל מתן שירותים בעת ביצוע ההפקה עצמה, עסקאות ברטר וכד'. עקב כך נפגעים היוצרים פעמיים – פעם ראשונה בשל ירידת ההכנסה לצורך חישוב ההשקעה בהפקה מקורית ופעם שניה – פגיעה בתמלוגים לתסריטאים ולבמאים וליוצרים אחרים. זאת משום שקיימת זיקה ישירה בין תמחור התמלוגים לבין הכנסות גוף השידור (שלצורך חישוב התמלוגים נחשבים לתועלת של המשתמש מהיצירות).

(2) התוכן השיווקי גורם לזליגה של הכנסות גם בין פלטפורמות. מתן אישור לגופי שידור שמודל ההכנסה שלהם הוא מנויים להשתמש בתוכן שיווקי, משמעו, הגדלת ההכנסה שלהם על חשבון גופי שידור מסחריים. גם כאן נפגעים התסריטאים והבמאים אותם מייצגת תלי משום שחישוב התמלוגים משלמים גופי השידור המסחריים מחושב כחלק מהכנסתם.

עמדת תלי בנוגע לתוכן השיווקי היא שיש למצוא פתרון לסוגיות אלו על ידי שקיפות של ההכנסות מתוכן שיווקי והכללתם בהכנסת הגורם המשדר גם לצורך תמלוגים.

התמלוגים – גורם חשוב ביכולת היוצר לפתח יצירות חדשות

הועדה מתייחסת לנושא זכויות היוצרים, אך ההתייחסות היא כללית ולא ברורה: "בשידור המסחרי ושידור הרב ערוצי יקבעו כללים לעניין שמירה על זכויות היוצרים של מפיקי התוכן ויוצרי, במודל של שותפויות סיכון, מתוך הבנה כי למשדרים יש כוח עודף."

מעבר לסוגיות של זכויות העוסקות בבעלות על היצירה בין גופי שידור, מפיקים ויוצרים יש צורך לעגן ולהבטיח את הזכות לתמלוגים.

תהליך היצירה של תסריטאים ובמאים מתאפיין בחוסר ודאות כלכלית וחוסר יכולת לחזות את הצלחת היצירה. מנגנון התמלוגים מבטיח מעט בטחון כלכלי גם בתקופות של פיתוח יצירות חדשות, או לכל תקופה של שפל ביצירה בהן אין ליוצר הכנסה. בכך מתאפשר לתסריטאים ולבמאים לשרוד ולהמשיך וליצור לאורך תקופה



חברת התמלוגים של יוצרי
הקולנוע והטלוויזיה בישראל

ארוכה. קיומה של תלי והבטחת התמלוגים מאפשרים לתסריטאים ובמאים להמשיך וליצור ובכך להבטיח מקצועיות ונסיון החשובים לקיומה של התעשייה. בעבר ניסו גורמי שידור רבים לנשל את היוצרים מהזכות שלהם לתמלוגים. יש צורך להבטיח את יכולתם של יוצרים לשמור על זכויותיהם לצורך קבלת תמלוגים.

עמדת תלי היא שיש להתייחס לסוגיית התמלוגים ולהבטיח כי:

- (1) בכל הסדר של חלוקת זכויות יובטח כי לא יפגעו ההסדרים הקיימים לשמירת זכויות לצורך גביית תמלוגים וכן תשלום התמלוגים בגין יצירות אור קוליות עבור תסריטאים ובמאים (תלי), יוצרים מוסיקליים (אקו"ם) ומבצעים (אשכולות ועילם).
- (2) על מנת להבטיח זאת, אנו ממליצים על הסעיף הבא שיתוסף לרשימות של גופי השידור:

בהפקה מקומית קנויה או עצמית, תישמר בידי היוצר או המבצע במלואה זכות היוצרים או המבצעים, בהיקף המאפשר גביה וקבלה של תמלוגים בגין השימושים ביצירה, זאת בנוסף ומבלי לגרוע מהסדרים נוספים העשויים להיות קיימים עם היוצר או המבצע.

סרטי קולנוע

סרטי קולנוע הם סוג יצירה עילית החשוב מאד לתרבות המקורית. למעט ארה"ב, בכל המדינות, לרבות אירופה, הפקת סרטי קולנוע אינה כלכלית והמדינה דואגת שימשיכו להיות מופקים בעזרת חוקים שונים. חובת ההשקעה בסרטי קולנוע מהווה חלק חשוב (50%) מהתקציב לעשיית סרט קולנוע בישראל וקיימת סכנה של פגיעה קשה בתחום.

עמדת תלי היא שאין לבטל את חובת ההשקעה בסרטי קולנוע, אלא לסייג אותה לגופים מעל מחזור נתון. ביטולה המוחלט של חובת ההשקעה בסרטי קולנוע, הוא גזר דין מוות על הקולנוע הישראלי ועל ההישגים המרשימים שלו בשנים האחרונות.

בברכה,

אופירה לובניצקי

תלי – חברת התמלוגים של יוצרי הקולנוע והטלוויזיה

העתקים :
חגי לוי – יו"ר
אבי שמש